

Ustawa
z dnia 2020 r.
o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Spółecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270, z późn.zm¹) po art. 111 dodaje się art. 111a w brzmieniu:

„Art.111a. 1.W stosunku do osób składających wnioski o ponowne obliczenie wysokości renty i emerytury, którym przysługiwało świadczenie emerytalne na podstawie ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin i których świadczenia zostały ustalone przed dniem 31 grudnia 1998 r., organ rentowy przeprowadza postępowanie w oparciu o dowody znane organowi z urzędu. Przepis art. 116 ust. 5 nie stosuje się.

2. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1 ujawnione dowody nie pozwalają na jednoznaczne ustalenie wskaźnika wysokości podstawy emerytury, przyjmuje się średnią wartość wynagrodzeń osoby składającej wnioski z roku wskazanego przez wnioskodawcę, uwzględniając przy tym składniki wynagrodzenia, od których nie były naliczane składki na ubezpieczenia rentowe i emerytalne.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy ogłoszone zostały w Dz. U. z 2018 r. poz. 2245 oraz z 2019 r. poz. 39,730,752.

Uzasadnienie

1. Uzasadnieniem dla wprowadzenia projektowanych zmian w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zróżnicowanie pozycji ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do świadczeń emerytalnych i rentowych na podstawie ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz.U. 1995 poz. 154, z późn.zm). Przepisy te zostały uchylone z dniem 31 grudnia 1998 r. przez art. 195 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Obecna sytuacja prawna i faktyczna jest niekorzystna dla wielu ubezpieczonych i wymaga interwencji ustawodawcy.
2. Należy przypomnieć, że mechanizm obliczania emerytur według pierwotnego brzmienia wskazanej powyżej ustawy zawierał art. 11 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin. Należy zauważyć, że w latach 90-tych XX w. ograniczono wysokość tych świadczeń do poziomu 250% wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia. Natomiast w obecnym stanie prawnym powstała możliwość wystąpienia przez świadczeniobiorców z wnioskami o ponowne obliczenie wysokości emerytury górniczej na podstawie art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i uzyskanie świadczenia wyższego niż 250%. Jednak praktyka postępowań w tym przedmiocie wskazuje, że możliwość ta jest iluzoryczna z uwagi na fakt, że to od świadczeniobiorców wymaga się dostarczenia dokumentacji płacowej, na której podstawie organ emerytalny ma dokonać ponownego przeliczenia świadczenia. W postępowaniach sądowych wynikających z odwołań od decyzji organów rentowych brak kompletnej dokumentacji powoduje oddalenie wniosków dowodowych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność przybliżonej wielkości wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia.
3. Wyżej wskazane kwestie dowodowe powodują często bardzo duże trudności dla wnioskodawców, a nawet uniemożliwiają prowadzenie postępowań w tym przedmiocie. Ubezpieczeni w większości nie posiadają takiej dokumentacji, gdyż zakłady pracy rzadko wydawały takie dokumenty. Ewentualnie ubezpieczeni próbują dokumentować wysokość osiągniętych przez nich zarobków poprzez przedstawianie zebranych wpisów w indywidualnych legitymacjach ubezpieczeniowych. Należy przy tym wskazać, że w zakresie dokumentacji płacowej zgromadzonej w publicznym zasobie archiwalnym jest ona z wielu przyczyn niekompletna (zaniedbania w prowadzeniu, przekazanie jej niekompletnej z dawnych przedsiębiorstw państwowych, nieprzekazanie jej w ogóle do archiwów po likwidacji zakładów górniczych), co pozwala przypuszczać, że nie odpowiada ona w pełni stanowi faktycznemu. W związku

z powyższym zasadną i konieczną jest odpowiednia interwencja ustawodawcy w tym zakresie, właśnie w postaci modyfikacji przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Projektowane rozwiązania zmierzają do przerzucenia ciężaru dowodzenia w tych postępowaniach na organ rentowy, gdyż w/w posiada często wiedzę o tym, gdzie znajdują się zbiory dokumentów ze zlikwidowanych zakładów pracy, a także co do ich kompletności, a także możliwości i zasadności uzupełnienia materiału dowodowego innymi środkami dowodowymi. Proponowane rozwiązanie stanowić będzie duże wymierne ułatwienie dla wnioskujących o ponowne obliczenie emerytury górniczej. Jednocześnie brak dokumentacji nie powinien niweczyć działań podjętych w celu zwiększenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury górniczej – w tym przypadku wyliczenie sumy zarobków za dany rok następowałby przy uśrednieniu zarobków z danego roku przy uwzględnieniu dodatków niepodlegających oskładkowaniu (13-a pensja, nagrody, barbórki). Powyższe zmiany powinny ułatwić ponowne obliczanie emerytur górniczych świadczeniobiorcom i uzyskanie świadczeń we właściwej wysokości.
5. Ocena skutków finansowych. Szacuje się, że kwestia regulowana w niniejszym projekcie może dotyczyć grupy do 10,000 osób, a jej skutki finansowe dla budżetu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należy szacować na 240 mln złotych w skali roku.
6. Zakres regulacji nie narusza prawa Unii Europejskiej.